

Van: [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>
Verzonden: 14-10-2024 14:10
Aan: [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>
Onderwerp: FW: Openstaande reserveringen 2024

Hoi [redacted],

Update:

Mijn reservering **A000387** is wél actueel, kun je voor het hele bedrag een orderbonnummer aanmaken?
In de bijlage het projectplan en het contact met de bestuurders over de afgesproken bijdrage voor bij de Djuma-zaak.

Groet

Van: [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>
Verzonden: donderdag 10 oktober 2024 10:38
Aan: [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>
Onderwerp: Openstaande reserveringen 2024

Hoi [redacted], onderstaande reserveringen op jouw naam staan nog open. Kun je mij op korte termijn laten weten wat de stand van zaken is?

- **Mijn reservering A000387 is wél actueel en ik zoek nog verder uit hoe het ermee zit!**

- [redacted]
- [redacted]

Reserveringsnr	Reserveringsdatum	Bedrag excl	BTW Bedrag	Bedrag incl	Contactpersoon
A000387	4-1-2024	22.500,00	0,00	22.500,00	[redacted]

[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]

M [redacted]
W www.aaenmaas.nl/contact
Mis niets! [Meld je gratis aan voor onze wekelijkse nieuwsservice](#)
Aanwezig: [redacted]

Datum

15 november 2023

Onderwerp

Wel Goed Water Blijven Geven 2.0

Direct contact: @zlto.nl

Wel Goed Water Blijven Geven 2.0

Projectplan

Door ZLTO in samenwerking met:
Waterschap Aa en Maas
Waterschap Brabantse Delta
Waterschap De Dommel
Provincie Noord-Brabant

Inhoud

1. Aanleiding	3
2. Beleidsmatige aanleiding.....	3
3. Doelstelling en resultaat.....	5
4. Fysieke maatregelen	6
5. Projectuitvoering in de praktijk.....	8
Werving deelnemers	8
Werkwijze voor ondernemers	8
Projectgroep	9
Link met andere projecten	9
6. Inputs.....	10
7. Communicatie:.....	11
8. Risico's.....	11

Bijlage 1 Maatregelen

1. Aanleiding

De agrarische sector staat voor grote uitdagingen. Naast wettelijke te implementeren maatregelen en processen, willen ondernemers inspelen op de veranderende klimaatomstandigheden en hiervoor investeringen treffen bijvoorbeeld op het gebied van waterconservering en goed bodembeheer. In dit project willen wij hen hierbij ondersteunen om gezamenlijk te komen tot een klimaatrobuuster watersysteem.

Het project geeft invulling aan meerdere programma's die in uitvoering zijn bij Provincie Noord-Brabant en voor de Brabantse Waterschappen van belang zijn. Om binnen de prioritaire agrarische gebieden in Brabant een zodanige bodemvitaliteit te bewerkstelligen dat deze bijdraagt aan de opgaven van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Nitraatrichtlijn (7e APN) én dat wordt bijgedragen aan een robuust bodem- en watersysteem.

Het project omvat met name de implementatie van fysieke maatregelen, die hun werking in de praktijk bewezen hebben (best practices). Het gaat dus om de grootschalige toepassing van eerdere innovaties. Door de betere bekendheid, beschikbaarheid en toepassing van deze maatregelen is er sprake van sociale en of maatschappelijke innovatie. De uitvoering van de maatregelen wordt bij voorkeur als bedrijfsspecifiek maatwerk ingezet.

Dit project is een vervolg op de regeling Wel Goed Water Blijven Geven dat liep in 2020 en 2021 en het project Wel Goed Water Geven dat liep in 2017 tot en met 2019. Over het gehele DHZ gebied hebben agrariërs fysieke maatregelen genomen in het kader van waterconservering, - besparing en aan goed bodembeheer. Afhankelijk van welke maatregel goed inpasbaar was in de bedrijfsvoering.

2. Beleidsmatige aanleiding

De grondwatervoorraad in Noord-Brabant staat onder druk. Dat vertaalt zich in lagere grondwaterstanden en toenemende waterschaarste. Tegelijkertijd nemen de weersextremen toe. In de afgelopen 5 jaar hadden we 4 extreem warme en droge zomers. De combinatie van deze twee ontwikkelingen leiden er toe dat de agrarische productie onder druk komt te staan. Immers: de aanwezigheid van voldoende water is existentieel voor de groei van gewassen. Zonder water geen productie.

Daarom heeft ZLTO eind 2021 met overtuiging het Grondwaterconvenant 2021-2027 mee ondertekend. Het convenant omvat 5 pijlers, waarvan er in dit kader 3 genoemd moeten worden. Als eerste: Meer water vasthouden in het hele watersysteem en meer aanvoeren, om uiteindelijk te infiltreren dan wel anders te benutten. Als tweede: Minder grondwater gebruiken. En als derde: Innovatie – nieuwe uitdagingen vragen om nieuwe oplossingen. Het convenant geeft een belangrijke opdracht aan agrariërs: 'de landbouw zet in op het overall in Brabant uitvoeren van maatregelen ten aanzien van bodemverbetering, meer water vast te houden en minder water af te voeren. Deze lijn wordt ondersteund door de Brabant-brede uitrol van BodemUP Brabant'.

Via BodemUP Brabant en andere aan water- en bodem gerelateerde projecten alsook door autonome ontwikkelingen zijn agrarische ondernemers steeds meer bewust van de mogelijkheden die zijn hebben om in hun eigen bedrijfsvoering invloed te hebben op toekomstbestendig water- en bodembeheer. Echter, bewustwording alleen is niet altijd voldoende. Investeringen helpen soms om de transitie te bestendigen. Hulp van

anderen is daarbij onontbeerlijk, bijvoorbeeld in de vorm van een stimuleringssubsidie om de investeringen deels te bekostigen. Het project Wel Goed Water Blijven Geven 2.0 wil hier inhoud aan geven. Het is daarbij aan de ondernemer om te kiezen in het type maatregel hij gaat uitvoeren. En of het gaat om een min of meer bewezen techniek of om vernieuwende maatregelen.

Positief neveneffect is dat goed water- en bodembeheer ook bijdraagt aan het efficiënter gebruik van meststoffen. Door een goede vochtvoorziening, worden nutriënten daadwerkelijk in de plant opgenomen. Uit- en afspoeling wordt dus verminderd, met positieve gevolgen voor de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Op deze wijze draagt het project dus ook bij aan de doelstellingen van de KRW en de Nitraatrichtlijn.

Een robuust gewas is tevens minder vatbaar voor ziekten en plagen. Daardoor zal ook de behoefte aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen kunnen verminderen. Ook wat betreft draagt het project dus bij aan milieudoelstellingen.

Op het boerenbedrijf komen veel maatschappelijke doelen samen. Aan de ondernemer wordt gevraagd om hierop integraal te reageren en te acteren. Het project Wel Goed Water Blijven Geven 2.0 helpt daarbij!

Looptijd: 1-1-2024 tot en met 31-12-2025

3. Doelstelling en resultaat

Het doel van dit project is samen te werken aan een klimaatrobuust watersysteem door de uitvoering van fysieke maatregelen op bedrijfsniveau. De samenwerking bestaat uit de projectpartners van Wel Goed Water Blijven Geven 2.0 en de Brabantse agrarische ondernemers. Gepland resultaat is dat 200 agrarische ondernemers aan het project deelnemen en daadwerkelijk op bedrijfsniveau maatregelen implementeren; deze inschatting is gemaakt naar aanleiding van de resultaten van het voorgaande traject. Al deze maatregelen samen dienen ervoor te zorgen dat het watersysteem in het landelijk gebied van Brabant de extremere weersinvloeden beter kan weerstaan.

Het voorgaande project 'Wel goed water blijven geven' spreekt boeren en tuinders aan. Dat blijkt uit het succes van het project in de afgelopen jaren, waarin veel agrariërs verspreid over de provincie hebben deelgenomen. Het bieden van concreet handelingsperspectief aan agrariërs is de belangrijkste verklaring voor het succes van het project. Door de veelheid aan te subsidiëren maatregelen, verspreid over verschillende categorieën, kunnen ondernemers bedrijfsspecifiek kiezen voor een bepaalde maatregel. Afhankelijk van de persoonlijke omstandigheden en de mogelijkheden vanuit grondsoort, teeltplan, aanwezigheid van (detail)watergangen maken ondernemers hun eigen keuzes. Dit met als doel om te komen tot een robuuster gewas, dat beter tegen een stootje kan met te droge of te natte omstandigheden en dat minder vatbaar is voor ziektes en plagen. En vooral om de beregeningsbehoefte te beperken. Ook dit projectplan wordt voor drie waterschapsgebieden op een soortgelijke wijze vormgegeven. Hiermee kan een goede impuls worden gegeven aan het optimaliseren van het waterbeheer op perceelsniveau in Noord-Brabant. Het project past ook goed binnen de mogelijke uitbreiding van de wateraanvoercapaciteit door de waterschappen, zodat het water efficiënt toegevoegd kan worden aan het grondwater. Het uitvoeren van fysieke maatregelen is een proces dat steeds verder vormgegeven kan worden. Op het moment dat er andere gebieden en/of andere boeren en tuinders interesse hebben in deze maatregelen bestaat de mogelijkheid om de uitvoering op te schalen

Opgemerkt wordt dat in dit project géén uitgebreid monitoringstraject wordt opgesteld. Monitoring vindt plaats op het gebied van de volgende KPI's:

- Aantal deelnemers per waterschapsgebied
- Aantal maatregelen
- Soort maatregel en oppervlakte in ha (zie bijlage 1 voor uitgangspunten): waterconservering, bodemverbetering, vervanging van drainage door peilgestuurde drainage.
- Geïnvesteed bedrag

De maatregelen worden per categorie gepresenteerd op een kaart van de provincie Noord-Brabant; deelnemers geven coördinaten door waar de maatregel is geïmplementeerd. Tools als Perceelswijzer of BoerenBunder kunnen hen hier bij helpen.

De impact van specifiek één maatregel blijkt moeilijk vast te stellen. Vandaar dat waterschappen aan het eind van het project worden gevraagd een algemene expert judgement benadering te geven hieromtrent. Daadwerkelijke meting van de bespaarde hoeveelheid water, of geconserveerde hoeveelheid water valt buiten de scope van dit project.

4. Fysieke maatregelen

Agrariërs zijn van nature gewend om zich aan te passen aan de grillen van de natuur. Droogte en wateroverlast zijn factoren die altijd al hebben bestaan. Om continuïteit te hebben in de bedrijfsvoering wordt er gestreefd naar een zo optimaal mogelijke productie. Bij wateroverlast is er sprake van ernstige gewasschade en in het uiterste geval een volledig mislukte oogst. Bij watertekort is er sprake van zeer ernstige droogteschade. De vrees voor wateroverlast was jarenlang het grootst, derhalve was de maatschappij in eerste instantie georiënteerd op het afvoeren van water. Momenteel zien steeds meer bedrijven, alsook de agrarische sector, het belang om water te kunnen conserveren.

Het projectvoorstel omvat met name fysieke maatregelen, die hun werking in de praktijk bewezen hebben (best practice). Het gaat dus om de grootschalige toepassing van eerdere innovaties. Door de betere bekendheid, beschikbaarheid en toepassing van deze maatregelen is er sprake van sociale / maatschappelijke innovatie. De uitvoering van de maatregelen wordt bij voorkeur als bedrijfsspecifiek maatwerk ingezet.

In de projectgroep zijn de categorieën maatregelen van de vorige periode geëvalueerd en geüpdatet. Binnen de nieuwe periode verwachten we met de volgende drie categorieën fysieke maatregelen impact te kunnen maken:

1. Vervangen van drainage door peilgestuurde drainage;
2. Waterconserverende maatregelen & zuinigere watergiftechnieken;
3. Bodemmaatregelen.

Vervangen van gangbare drainage door peilgestuurde drainage

Via peilgestuurde drainage blijft het water in de buizen staan. Overbodig water wordt opgevangen in een put. Het water kan langzaam de grond intrekken door het peil in de buizen constant te houden. Om de verdroging tegen te gaan, is het gangbare drainage systeem niet meer gewenst. In dit project is het vangen van deze gangbare drainage naar peilgestuurde subsidiabel. Daarmee gaan we er van uit dat de gangbare drainage op percelen ligt waar ook wateraanvoer mogelijk is. Ook is het verwijderen van drainage subsidiabel.

Waterconserverende en besparende maatregelen

Waterconservering richt zich met name op de haarvaten van het watersysteem: de perceels- en kavelsloten. Bij waterconservering wordt er met fysieke maatregelen voor gezorgd, dat het water zoveel mogelijk in het gebied blijft. Bij dreigende wateroverlast wordt het teveel aan water (vertraagd) afgevoerd. Hierbij infiltreert een groot deel van het water naar de ondergrond en vult het grondwater aan.

Waterbesparende maatregelen zorgen er voor dat er minder water gebruikt wordt om de gewassen te laten groeien, bijvoorbeeld druppelirrigatie waar heel gericht water wordt gegeven. De projectgroep wenst zich binnen het project WGWBG 2.0 met name te richten op dit soort fysieke maatregelen. Te denken valt aan:

- * Plaatsen van stuwen (waterschap Aa en Maas heeft hiervoor een apart project lopen)
- * Plaatsen van duikerschot
- * Verhogen of afsluiten van duikers
- * Verhogen van de slootbodem
- * Dempen van greppels
- * Afkoppelen van verhard oppervlak
- * Aanleg van druppelirrigatie
- * Overige waterbesparende maatregelen

Bodemmaatregelen

Het is van belang om het watervasthoudend vermogen en het waterbergend vermogen van de bodem te verbeteren. Verhogen van het watervasthoudend vermogen verbetert de hoeveelheid beschikbaar bodemvocht. Hiermee is de bodem beter bestand tegen droge omstandigheden. Tevens is het van belang om het waterbergend vermogen te vergroten. Hierdoor kan de bodem meer water opslaan. Hierbij stelt de projectgroep de volgende soorten maatregelen voor:

- Niet kerende bodembewerking
- Verhoging organische stof
- Gebruik van vaste rijpaden
- Aanleg van een bezink- infiltratiegreppel
- Voorkomen van bodemverdichting

5. Projectuitvoering in de praktijk

Ook in dit project willen we de implementatie zo praktisch mogelijk insteken. Kort gezegd bieden we ondernemers de mogelijkheid via de website zich aan te melden om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming. Deelnemers organiseren zelf de implementatie van desbetreffende maatregelen, vaak in afstemming met het waterschap. Na een administratieve controle door Arvalis, ontvangen zij de tevoren afgesproken bijdrage via ZLTO.

Activiteitenplanning Wel Goed Water Blijven Geven 2.0									
Activiteit	Wie	2024 Q1	2024 Q2	2024 Q3	2024 Q4	2025 Q1	2025 Q2	2025 Q3	2025 Q4
Website met aanmeldformulier is gereed	ZLTO	x							
Contactcentrum is operationeel	Arvalis		x	x	x	x	x	x	
Wervingscampagne loopt	Allen		x		x	x		x	
Deelnemers melden zich aan	Deelnemers	x	x	x	x	x			
Arvalis reserveert bijdrage per deelnemer	Arvalis	x	x	x	x	x			
Waterschappen beoordelen specifieke maatregelen	Waterschappen	x	x	x	x	x			
Deelnemers implementeren maatregelen	Deelnemers		x	x	x		x		
Deelnemer stuurt declaratie naar Arvalis	Deelnemers			x	x	x	x	x	x
Arvalis zet goedgekeurde declaratie uit naar ZLTO	Arvalis			x	x	x	x	x	
Deelnemers ontvangen bijdrage vanuit ZLTO	ZLTO				x	x	x	x	x
Bijeenkomst projectgroep	Allen	x	x	x	x	x	x	x	x
Organiseren accountantsverklaring	ZLTO								x
Opstellen (tussen)rapportage	ZLTO					x			x

Werving deelnemers

De mogelijkheid om voor de tegemoetkoming in aanmerking te komen, dient breed bekend te raken. Naast de gangbare kanalen om ondernemers te informeren, die de projectpartners ter beschikking hebben zoals, artikelen in digitale nieuwsbrief, artikel in Nieuwe Oogst, Facebook, LinkedIn, informeren handhavers en andere collega's die het erf betreden, willen we ook gebruik maken van andere bronnen. Zeer effectief in de werving zijn overige erfbetreders als teelttechnische adviseurs, voerleveranciers en machinebouwers. ZLTO zal hen informeren over het project en verzoeken deze uit te dragen bij hun klanten.

Deelnemers bevinden zich in het DHZ-gebied in Noord-Brabant.

Werkwijze voor ondernemers

Ondernemers kunnen op de website van ZLTO een formulier invullen waarin men aangeeft welke maatregel men implementeert in de bedrijfsvoering. Na het toesturen van desbetreffende stukken dat de maatregel is uitgevoerd, wordt een tegemoetkoming overgemaakt naar de ondernemer.

Op de website van ZLTO staat een lijst met maatregelen die in aanmerking komen voor de tegemoetkoming en voor welk bedrag. Maatregelen en tegemoetkomingen zijn door de waterschappen, PNB en ZLTO opgesteld.

ZLTO organiseert dat de aanvragen worden verwerkt en keert desbetreffende gelden uit. We richten een contactcentrum voor deelnemers in. ZLTO zal hiervoor een extern bureau inhuren, Arvalis. Arvalis is een adviesbureau dat goed de taal van de agrarische ondernemers spreekt. Indien een ondernemer advies wenst over een bepaalde maatregel zal ZLTO deze in eerste instantie oppakken. Een groot team collega's met diverse expertises kan worden ingezet. Daarnaast staan de

waterschappen paraat om mogelijke vragen over desbetreffende maatregelen te beoordelen. De genomen maatregelen worden geregistreerd. ZLTO vraagt een externe accountant de financiële controle uit te voeren op de projectadministratie. Controle op de uitgevoerde maatregelen geschiet aan de hand van de ingezonden facturen.

Projectgroep

Voorgaande jaren is een constructieve werkwijze toegepast binnen de projectgroep WGWBG. Waterschappen, provincie Noord-Brabant en ZLTO komen periodiek digitaal bijeen om de stand van zaken van het project te bespreken, knelpunten te analyseren en gezamenlijk het project uit te dragen. Deze werkwijze wensen we weer te hanteren in WGWBG 2.0. De projectgroepleden zullen na het eerste projectjaar een tussenevaluatie organiseren en aan het eind van de looptijd een eindevaluatie.

Link met andere projecten

Naast dat dit project een vervolg is op de eerdere Wel Goed Water (Blijven) Geven projecten, is er een sterke koppeling met het BodemUp programma van de provincie Noord-Brabant. Doel van dit programma is dat duizenden Brabantse boeren en tuinders een BedrijfsBodemWaterPlan (BBWP) opstellen, waarin zij hun plannen beschrijven die bijdragen aan de verbetering van hun gronden. Ondernemers kunnen via het Wel Goed Water Blijven Geven project een stimulans krijgen, om waterconserverende maatregelen uit hun BBWP daadwerkelijk te implementeren.

VKV Duurzaam Bodembeheer: dit project is ontwikkeld binnen het landelijke DAW programma. In het zuiden van het land, brengt ZLTO binnen dit project adviseurs bijeen in Bodemteams. Deze adviseurs van diverse organisaties bespreken specifieke casussen op het agrarische bedrijf in het kader van bodemverbetering. Externe specialisten en experts ondersteunen deze bodemteams. Adviseurs gaan vervolgens naar hun klanten/leden, waarbij ze Brabantse ondernemers die maatregelen nemen in het kader van waterconservering, ook op WGWBG zullen wijzen.

6. Inputs

Hieronder staat de begroting van het project Wel Goed Water Blijven Geven 2.0 vermeld. De financiering wordt aangevraagd bij het Deltaplan Hoge zandgronden, via provincie Noord-Brabant. Cofinanciering geschiet via deelnemers die investeringen implementeren. Deze worden gedeeltelijk vanuit de subsidie vergoed ad 40%. Het andere deel is eigen inbreng. Waterschap Aa en Maas stelt extra budget ad 45.000 euro beschikbaar voor de stimulering van water conserverende maatregelen in haar werkgebied.

ZLTO draagt financieel bij door de inzet van projectleiding en communicatie te declareren voor een lager uurtarief (Het uurtarief waarvoor een indiener van de subsidie mag werken, 50 euro) dan haar integrale kostprijs tarief. Deze financiële bijdrage van ZLTO wordt buiten beschouwing van het project gelaten. Het contactcentrum zal maximaal 121 euro incl BTW mogen declareren volgens de subsidievoorwaarden.

Activiteit				
	WSA&M	WSBD	WSDD	
Fysieke maatregelen:				
Vervanging peilgestuurde drainage	25.000	25.000	25.000	
Waterconservering en besparing	172.477	135.000	135.000	
Bodem	10.000	10.000	10.000	
Contactcentrum (Arvalis):	15.459	12.100	12.100	
Communicatie:	9.582	7.500	7.500	
Projectleiding:	9.582	7.500	7.500	
	242.100	197.100	197.100	
Grande totaal				636.300

Sluitende financiering:	
PNB	254.520
WSA&M	45.000
Deelnemers	336.780
	636.300

7. Communicatie:

Communicatie zal vooral bestaan uit de inzet van de wervingsactiviteiten voor nieuwe deelnemers om het project onder de aandacht te brengen. Aan het eind van het project zullen de resultaten worden gepresenteerd via de bekende kanalen van ZLTO, waterschappen en provincie Noord-Brabant.

Op het gebied van kennisdeling zal worden aangesloten bij bestaande bijeenkomsten in het kader van robuuste watersystemen. Te denken valt aan kennisbijeenkomsten binnen de huidige projecten van ZLTO, Bodem Up, Carbon Farming, Brabant Bemest Beter, VKV Duurzaam Bodembeheer en Nutriënten. Deze bijeenkomsten zijn voor éénieder te bezoeken. Daarnaast wordt het project uitgedragen op ledenbijeenkomsten, deze zijn alleen toegankelijk voor ZLTO-leden.

Daarnaast heeft ZLTO sinds 2022 een potentiële deelnemerslijst bijgehouden. Ondernemers konden zich bekendmaken via de website. Zij worden direct op de hoogte gesteld mocht het project worden gehonoreerd, zodat zij meteen kunnen bepalen al dan niet deel te nemen. Deze lijst bestaat uit zowel leden als niet-leden.

De voortgangsrapportage(s) zullen worden opgesteld naar aanleiding van de in de beschikking gevraagde tijdspaden. De projectgroepleden volgen de voortgang sowieso op.

8. Risico's

Risico	Kans	Aanpak
Te weinig deelnemers	klein	Een extra wervingscampagne wordt opgezet. Alle projectpartners participeren en vragen hun netwerk de werving mee uit te dragen
Bepaalde categorie maatregelen loopt niet of te snel	groot	Binnen de projectgroep bespreken. Budgetwijziging aanvragen om in te spelen op de vraag van deelnemers
Deelnemers hebben ingewikkelde vraagstukken mbt een specifieke maatregel	groot	Zowel binnen projectgroep als specifiek waterschap bespreken. Waterschappen vragen interne specialisten om advies. Besluit waterschap is altijd bindend
Ongelijke spreiding deelnemers over waterschappen	klein	Budget per waterschap is vast. Gebiedsgerichte werving opzetten.

Bijlage 1 Maatregelenoverzicht

In onderstaande tabel staan de maatregelen opgelijst met de vergoeding vanuit het project. Tevens staan de uitgangspunten vermeld van het aantal hectare dat we verwachten te beïnvloeden. Dit is gebaseerd op ervaringen uit de vorige Wel Goed Water Geven trajecten en een inschatting. Daadwerkelijke monitoring valt buiten de kaders van dit project.

Maatregelenoverzicht					
Wel Goed Water Blijven Geven 2.0: max 5000 euro per bedrijf					
Maatregel	Vergoeding	Eenheid	Aantal ha beïnvloed	Aantal ha beïnvloed	Soort maatregelen nav aanvraag
<i>(Peilgestuurde) drainage vervangen</i>					
Vervangen oude drainage naar peilgestuurde	480	ha	beschikbaar bedrag	78,00	conservering op perceelsniveau
Verwijderen drainage	480	ha	beschikbaar bedrag	78,00	conservering op perceelsniveau
<i>Waterconserverend</i>					
Lop stuw	750	stuk	1 ha per stuw	16,00	conservering op perceelsniveau
Knijpstuw	750	stuk	1 ha per stuw	15,00	conservering op perceelsniveau
Verhogen duikers	100	stuk	0,5 ha per duiker	1,00	conservering op perceelsniveau
Afsluiter op duiker	150	stuk	0,5 ha per duiker	0,50	conservering op perceelsniveau
Verhogen slootbodembodem	10	meter	1 meter is 50 m2	2,25	conservering op perceelsniveau
Bezink infiltratiegreppel	10	meter	1 meter is 50 m2	0,46	conservering op perceelsniveau
Dempen greppel	2	meter	1 meter is 50 m2	34,78	conservering op perceelsniveau
Aanleggen bezink en infiltratiegreppel	10	meter	1 meter is 50 m2	34,78	conservering op perceelsniveau
Afkoppelen verhard oppervlak in combi m	max 2000	30% kosten	0,5 ha per bedrijf	0,40	water lokaal opvangen en opslaan als
Druppelirrigatie	max 5000	30% kosten	per ha (nav percentage vorige tran	145,00	conservering op perceelsniveau
Innovatieve beregeningstechnieken	max 5000	30% kosten	aantal bedrijf maal 25 ha	145,00	conservering op perceelsniveau
<i>Bodem</i>					
Niet kerende bodembewerking	500	30%	100 ha	100,00	verbeteren bodemstructuur
Organische stof verhoging	20	ha	100 ha	100,00	verbeteren bodemstructuur
Vaste rijpaden	500	30%	50 ha	50,00	verbeteren bodemstructuur
Voorkomen bodemverdichting	30	ha	100 ha	100,00	verbeteren bodemstructuur

Toelichting maatregelen:

Het vervangen van gangbare drainage naar peilgestuurde drainage

Via **peilgestuurde drainage** blijft het water in de buizen staan. Overbodig water wordt opgevangen in een put. Het water kan langzaam de grond intrekken door het peil in de buizen constant te houden. Om de verdroging tegen te gaan, is het gangbare drainage systeem niet meer gewenst. In dit project is het vangen van deze gangbare drainage naar peilgestuurde subsidiabel. Daarmee gaan we er van uit dat de gangbare drainage op percelen ligt waar ook wateraanvoer mogelijk is. Ook is het verwijderen van drainage subsidiabel.

Er zijn verschillende soorten **waterconserveringsmaatregelen**, afhankelijk van de situatie en de behoefte kan de meest geschikte maatregel of combinatie worden uitgevoerd. Onderstaande opsomming is overigens niet uitputtend:

Plaatsen van LOP-stuwen (Landbouw Ontwikkelingsplan) Dit zijn instelbare stuwen. De plaatsing van een LOP-stuw vindt plaats in perceels- of kavelsloot en de boer kan de bediening van stuw zelfstandig uitvoeren;

Plaatsen van knijpstuw Een knijpstuw is een LOP-stuw, waarbij een gat is gemaakt in één van de stuwplanken. De mogelijkheden van waterconservering bij een knijpstuw zijn gelijk aan die van een LOP-stuw. Bijkomend voordeel is dat er extra water in de watergang vastgehouden kan worden, dat vervolgens vertraagd wordt afgevoerd. Hiermee heeft de knijpstuw dus naast het vasthouden van water via de vertraagde waterafvoer de eigenschap wateroverlast benedenstrooms te voorkomen of verminderen;

Plaatsen van klepafsluiters Een klepafsluiter, geplaatst op een duiker is een kostenefficiënte wijze om water te conserveren;

Realiseren van verhoogde duikers, eventueel in combinatie met het vergroten van duikers Door duikers te verhogen is er een waterconserverend effect. Door de vergroting van de duiker is de afvoercapaciteit optimaal op het moment dat het noodzakelijk is water af te voeren;

Verhogen van de slootbodembodem Door de verhoging van de slootbodembodem wordt de drainagecapaciteit van een sloot verlaagd, waardoor waterconservering toeneemt.

Plaatsen van drempels in watergang Door de drempels (vaste drempels) wordt de waterafvoer in de watergang vertraagd. Hierdoor is er sprake van waterconservering;

Dempen van greppels Door het dempen van greppels wordt er minder snel water afgevoerd. Deze maatregel biedt mogelijkheden, vaak in combinatie met peilgestuurde drainage. Tevens is het bevorderlijk voor de waterkwaliteit door verminderde afspoeling van fosfaat naar het oppervlaktewatersysteem;

Afkoppelen afspoeling van daken & verharde oppervlakten van het riool Het afkoppelen van hemelwater, zoals dakwater en bezemschone erven zorgt ervoor dat het schone water naar een sloot wordt geleid. Afhankelijk van de omstandigheden kan het water bij voorkeur infiltreren naar de ondergrond. Hiermee is er dus sprake van een waterconserverend effect. Tevens zijn er waterkwaliteitsvoordelen, aangezien het schone en het vuile water wordt gescheiden;

Aanleggen van bezink- of infiltratiegreppel Een bezinkgreppel is een langwerpige, relatief ondiepe bezinkbassin of slibvang om oppervlakkige afvoer van water met mest, nutriënten, grond(resten) etc. vanaf het maaiveld direct naar het oppervlaktewater tegen te gaan. Vooral hellende percelen kennen relatief veel oppervlakkige afspoeling, omdat het water te weinig tijd heeft de bodem in te trekken;

Aanleggen van druppelirrigatie Met deze methode kan een agrariër vrij plaats specifiek in de waterbehoefte van het gewas voorzien en tegelijk de hoeveelheid gebruikt water beperken (zuiniger watergifttechniek).

Innovatieve berekeningstechnieken Deze post is niet uitgewerkt, maar biedt de mogelijkheid nieuwe innovaties te vergoeden. Dit gebeurt altijd in afstemming met desbetreffend waterschap.

Bodemmaatregelen

Toepassen van Niet-kerende Grondbewerking (NKG) Bij niet-kerende grondbewerking (NKG) wordt de bodem niet dieper dan 12 centimeter bewerkt. Men vermengt gewasresten dus alleen oppervlakkig met de bodem. Indien nodig wordt de ondergrond losgemaakt (gewoeld) zonder deze te vermengen met andere bodemlagen. Door de bodem niet te keren en minder intensief te bewerken, spaart men het bodemleven. Ook is er minder bodemverdichting door bijvoorbeeld de banden in de ploegvoor. NKG is een middel om de natuurlijke processen zo min mogelijk te verstoren;

Nuttig toepassen op het bedrijf van sloot en bermmaaisel Bij het schonen van sloten komt sloot- en bermmaaisel vrij. Als dit maaisel op de kant blijft liggen, stromen de daarin opgeslagen nutriënten terug de sloot in. Het maaisel kan nuttig hergebruikt worden door het (al dan niet in de vorm van compost) op het land toe te passen. Slootmaaisel bevat organische stof dat waardevol is. Door het slootmaaisel op het bedrijf toe te passen wordt transport verminderd en kan volstaan worden met minder mest. In principe kan de landbouw een grote hoeveelheid extra inlandse organische stof verwerken ter vervanging van aangekochte geïmporteerde voeders en strooisels. Het toepassen van organische stof verbetert de kwaliteit van de bodem, wat indirect leidt tot hogere gewasopbrengsten en lagere emissies. Deze methodiek sluit tevens aan op de principes van de kringlooplandbouw;

Verhogen organische stofgehalte door toepassen gewasresten De bodemstructuur is een van de belangrijkste productiefactoren van de boer. Onderdeel daarvan is een passende organische stof percentage per grondsoort. Door de mestwetgeving is in een aantal gevallen het organische stofgehalte op het perceel verlaagd doordat er minder dierlijke mest is toegediend. Dit organische stofgehalte kan door het toepassen van gewasresten & groenbemester op landbouwpercelen gedeeltelijk hersteld worden.

Gebruiken van vaste rijpaden op perceel Rijpadenteelt is erop gericht om een zo klein mogelijke oppervlakte te berijden. Hiervoor wordt steeds over dezelfde (smalle) sporen gereden. Het gebruiken van de vaste rijpaden voorkomt structuurschade op landbouwpercelen;

Voorkomen bodemverdichting Voorkomen en/of herstellen van bodemverdichting door percelen zoveel mogelijk te bewerken onder droge omstandigheden, woelen, organische stof toevoeren en waterafvoer op peil houden;

Van: [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>
Verzonden: 15-01-2024 10:25
Aan: [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>
Onderwerp: RE: Goed nieuws! Wel Goed Water Blijven Geven is beschikt!

Hoi [redacted],

De verdeling van het geld is vastgelegd in het projectplan.

Hier zie je de verdeling over de verschillende posten en de vergoeding per maatregel.

Als een van de potjes op is, gaat de projectorganisatie met ons in gesprek met verschuiving van het geld.

Vervanging peilgestuurde drainage	25.000
Waterconservering en besparing	172.477
Bodem	10.000
Contactcentrum (Arvalis):	15.459
Communicatie:	9.582
Projectleiding:	9.582
	242.100

Maatregelenoverzicht		
Wel Goed Water Blijven Geven 2.0: max 5000 euro per bedrijf		
Maatregel	Vergoeding	Eenheid
<i>(Peilgestuurde) drainage vervangen</i>		
Vervangen oude drainage naar peilgestuurd	480	ha
Verwijderen drainage	480	ha
<i>Waterconserverend</i>		
Lop stuw	750	stuk
Knijpstuw	750	stuk
Verhogen duikers	100	stuk
Afsluiter op duiker	150	stuk
Verhogen slootbodern	10	meter
Bezink infiltratiegreppel	10	meter
Dempen greppel	2	meter
Aanleggen bezink en infiltratiegreppel	10	meter
Afkoppelen verhard oppervlak in combi met	max 2000	30% kosten
Druppelirrigatie	max 5000	30% kosten
Innovatieve beregningstechnieken	max 5000	30% kosten
<i>Bodem</i>		
Niet kerende bodembewerking	500	30%
Organische stof verhoging	20	ha
Vaste rijpaden	500	30%
Voorkomen bodemverdichting	30	ha

Met vriendelijke groet,

[redacted] J

[redacted]

T 06 [redacted]

www.aaenmaas.nl

Pettelaarpark 70, 5216 PP 's-Hertogenbosch

Postbus 5049, 5201 GA 's-Hertogenbosch

088-1788000

Van: [redacted], [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>

Verzonden: donderdag 11 januari 2024 19:33

Aan: [redacted], [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>

Onderwerp: Re: Goed nieuws! Wel Goed Water Blijven Geven is geschikt!

Dag [redacted], dat is goed nieuws.

Kunnen wij zelf nog invloed uitoefenen op hoe dit geld uitgegeven gaat worden?

Groet

[redacted]

[redacted] " [redacted], [redacted] " <[redacted]@aaenmaas.nl>

Datum: donderdag 11 januari 2024 om 15:57

Aan: " [redacted], [redacted] " <[redacted]@aaenmaas.nl>, " [redacted], [redacted] " <[redacted]@aaenmaas.nl>

CC: " [redacted], [redacted] " <[redacted]@aaenmaas.nl>, " [redacted], [redacted] " <[redacted]@aaenmaas.nl>, " [redacted], [redacted] " <[redacted]@aaenmaas.nl>, " [redacted], [redacted] " <[redacted]@aaenmaas.nl>

Onderwerp: FW: Goed nieuws! Wel Goed Water Blijven Geven is geschikt!

Beste [redacted], [redacted],

We kregen net bericht dat de subsidieregeling *Wel goed water blijven geven* een vervolg krijgt. ZLTO en Arvalis doen de projectorganisatie.

Naast de subsidie van de provincie (255.000 EUR voor heel NB) plussen wij het bedrag voor waterbesparende maatregelen bij boeren in ons gebied op met 45.000 EUR voor 2024/2025.

Zodra boeren zich kunnen melden zullen we hier ook over communiceren.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

beleidsadviseur water en klimaat

waterschap Aa en Maas

[Redacted signature]

T 06 [Redacted phone number]

www.aaenmaas.nl

Pettelaarpark 70, 5216 PP 's-Hertogenbosch

Postbus 5049, 5201 GA 's-Hertogenbosch

088-1788000

Van: [Redacted] <[Redacted]@zlto.nl>

Verzonden: donderdag 11 januari 2024 15:19

Aan: [Redacted], [Redacted] <[Redacted]@zlto.nl>; [Redacted] <[Redacted]@brabant.nl>; [Redacted]
| Brabantse Delta <[Redacted]@brabantsedelta.nl>; [Redacted], [Redacted] <[Redacted]@aaenmaas.nl>; [Redacted]
<[Redacted]@aaenmaas.nl>; [Redacted], [Redacted] | De Dommel <[Redacted]@dommel.nl>

Onderwerp: Goed nieuws! Wel Goed Water Blijven Geven is beschikbaar!

Goedemiddag allemaal,

Ik vond een mooie brief in mijn postvakje: de beschikking van Wel Goed Water Blijven Geven.

Ik zal de komende week het project inrichten, zodat we kunnen starten.

Ik houd jullie op de hoogte.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

[Redacted signature]

+31 6 [Redacted phone number]

Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's--Hertogenbosch

Postbus 100, 5201 AC 's--Hertogenbosch

www.zlto.nl/contact

Volg ons ook op social media!

www.zlto.nl/e-maildisclaimer

Van: [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>

Verzonden: 31-01-2023 09:11

Aan: secr_BenA <[redacted]@aaenmaas.nl>

CC: [redacted], [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>

Onderwerp: RE: 30.000 EUR jaarlijks uit exploitatie voor Wel goed water blijven geven

---

Hoi [redacted],

Bedankt voor je mail, fijn dat het kan.

De post was voor dit jaar niet voorzien, in een eerste gesprek hat [redacted] het daarom over de algemene exploitatie van B&A. Maar inhoudelijk past het bij het budget van [redacted]. Daar moet het de volgende jaren ook in opgenomen worden. [redacted], hoe zie jij dat voor de 15.000 EUR voor 2023?

Over de betalingsregeling moet ik nog met de ZLTO contact opnemen. Omdat we niet weten hoe goed de subsidieregeling loopt en de provincie ook meefinanciert, moeten we een slimme manier vinden om het geld naar behoefte naar de ZLTO over te maken zodat er niet aan het einde een terugboeking moet plaatsvinden. Dan zal ik ook vragen welk onderdeel van de ZLTO we precies als ontvanger opgeven. Ik kom hiervoor bij jou terug.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
beleidsadviseur water en klimaat
waterschap Aa en Maas

Werkdagen: [redacted]

T 06 [redacted]

www.aaenmaas.nl

Pettelaarpark 70, 5216 PP 's-Hertogenbosch

Postbus 5049, 5201 GA 's-Hertogenbosch

088-1788000

Van: [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>

Verzonden: dinsdag 31 januari 2023 07:51

Aan: [redacted], [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>

CC: [redacted], [redacted] <[redacted]@aaenmaas.nl>

Onderwerp: FW: 30.000 EUR jaarlijks uit exploitatie voor Wel goed water blijven geven

Hoi [redacted], ik heb onderstaande gisteren even met [redacted] besproken en ik kan de orderbon aanvragen.
Heb je voor mij gegevens van ZLTO met contactpersoon? Er staan nl. meerdere in U4F.
En gaat dit uit budget van [redacted] (Voldoende Water/klimaat)?

Ik zal onderstaand emailverkeer aan de orderbon toevoegen en in Djuma opslaan!

Met vriendelijke [redacted]

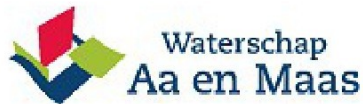
[redacted]
medewerker projectondersteuning afdeling Beleid & Advies

T [redacted]

W www.aaenmaas.nl/contact

Mis niets! [Meld je gratis aan voor onze wekelijkse nieuwsservice](#)

Aanwezig: [redacted] J

veilig voldoende schoon water

Van: [redacted] J, [redacted] J <[redacted] J @aaenmaas.nl>

Verzonden: vrijdag 27 januari 2023 09:47

Aan: [redacted] J, [redacted] J <[redacted] J @aaenmaas.nl>; [redacted] J, [redacted] J <[redacted] J @aaenmaas.nl>

CC: [redacted] J, [redacted] J <[redacted] J @aaenmaas.nl>; [redacted] J <[redacted] J @aaenmaas.nl>; [redacted] J <[redacted] J @aaenmaas.nl>

Onderwerp: RE: 30.000 EUR jaarlijks uit exploitatie voor Wel goed water blijven geven

Hoi,

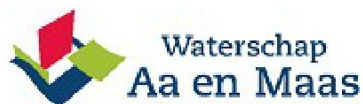
Binnenkort volgt een uitvraag voor de VJN, graag hierin meenemen zodat dit geborgd is voor 2024 en de komende jaren. Als we dit bedrag in 2023 moeten besteden lopen we mogelijk tegen een overschrijding aan. Dan graag goed registreren dat dit op verzoek van PFH is zodat we dit kunnen meenemen in de Burap.

Met vriendelijke groet,

[redacted] J
[redacted] J

T [redacted] J

W www.aaenmaas.nl/contact

veilig voldoende schoon water

Van: [redacted] J, [redacted] J <[redacted] J @aaenmaas.nl>

Verzonden: donderdag 26 januari 2023 14:31

Aan: [redacted] J, [redacted] J <[redacted] J @aaenmaas.nl>

CC: [redacted] J, [redacted] J <[redacted] J @aaenmaas.nl>; [redacted] J <[redacted] J @aaenmaas.nl>; [redacted] J <[redacted] J @aaenmaas.nl>; [redacted] J <[redacted] J @aaenmaas.nl>; [redacted] J <[redacted] J @aaenmaas.nl>

Onderwerp: 30.000 EUR jaarlijks uit exploitatie voor Wel goed water blijven geven

Hoi collega's,

Dinsdag hebben [J] en ik akkoord gekregen van [J] en [J] om jaarlijks 30.000 EUR uit de exploitatie te besteden als aanvulling op de subsidie Well goed water blijven geven, uitgevoerd door de ZLTO. De regeling start in de zomer en loopt dan twee jaar. We stellen het volgende voor:
2023: 15.000 EUR
2024: 30.000 EUR
2025: 15.000 EUR

Ik hoor graag als ik nog iets moet doen.

Groet

[J]

Notulen Combi PHO Van Dijk/De Groot

Datum 24-01-2023

Tijd 14:00 - 14:45

Locatie Kamer [J]

Voorzitter [J]

Aanwezigen Peter van Dijk, [J], Ernest de Groot, [J] en

[J]

4.1 14.15 Lopende activiteiten waterconservering

Agendaleden: [J], [J]

Notulen:

[R]

N.a.v. de sheet "Wel goed water blijven geven", [R]

[R] Wel wordt gevraagd om regelmatig de voortgang te checken bij ZLTO.

N.a.v. de sheet "hydrologisch herstel bij de breuken", [R]

[R]

[R]

[R]

[R]

[R]

Binnenkort vindt er een overleg plaats met onze financiële collega's en externe adviseurs.

[R]

[R]

[R]

[R]

Met vriendelijke groet,

[J]

beleidsadviseur water en klimaat
waterschap Aa en Maas

Werkdagen: [J]

T 06 [J]

www.aenmaas.nl

Pettelaarpark 70, 5216 PP 's-Hertogenbosch

Postbus 5049, 5201 GA 's-Hertogenbosch

088-1788000

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

R Art. 5.2 lid 1

De informatie uit documenten betreft persoonlijke beleidsopvattingen. Onder persoonlijke beleidsopvattingen worden verstaan ambtelijke adviezen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad, niet zijnde feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter

T

Valt buiten reikwijdte van het verzoek